

Fundusze Europejskie

Ewaluacja dotycząca postępu rzeczowego i finansowego FE SL 2021-2027 w zakresie funduszu FST na potrzeby przeglądu śródkresowego

Załącznik nr 1 – Wpływ Priorytetu X FE SL 2021-2027 na realizację Europejskiego Filaru Praw Socjalnych

Fundusze Europejskie
dla Śląskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Województwo
Śląskie

Wykonawca badania:

Imapp Consulting sp. z o.o.

ul. Twarda 44,

00-831 Warszawa

www.imapp.consulting

hello@imapp.consulting

imapp consulting

Zamawiający:

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego

ul. Ligonía 46

40 - 037 Katowice

www.slaskie.pl

kancelaria@slaskie.pl

Warszawa – Katowice, grudzień 2024

Badanie współfinansowane w 85 % ze środków Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji w ramach Priorytetu FESL.13 Fundusze Europejskie na Pomoc Techniczną FST Działanie FESL.13.01 Pomoc Techniczna FST oraz w 15 % z wkładu budżetu województwa śląskiego.

1 WKŁAD W REALIZACJĘ ZASAD EUROPEJSKIEGO FILARU PRAW SOCJALNYCH

Zasady Europejskiego Filaru Praw Socjalnych	W jaki sposób FE SL 2021-2027 przyczynia się do ich realizacji
 <p>1. Kształcenie, szkolenie i uczenie się przez całe życie Każda osoba ma prawo do edukacji włączającej, charakteryzującej się dobrą jakością, szkoleń i uczenia się przez całe życie w celu utrzymania i nabywania umiejętności, które pozwolą jej w pełni uczestniczyć w życiu społeczeństwa i skutecznie radzić sobie ze zmianami na rynku pracy.</p>	<p>Wspieranie uczenia się przez całe życie jest realizowane poprzez projekty z Działania 10.17 na które przeznaczono alokację w wysokości 111 764 705 EUR. W ramach tej interwencji przewidziano kompleksowe wsparcie osób dorosłych, które z własnej inicjatywy planują podnieść swoje umiejętności/kompetencje lub zmienić/nabyć nowe kwalifikacje. Przewidziano także doradztwo edukacyjno – zawodowe, formalne potwierdzenie efektów uczenia się. Na dzień 30.06.2024 do realizacji trafiło 16 projektów na rzecz kształcenia dorosłych.</p>
 <p>2. Równość płci a. Należy zapewnić i wspierać równość traktowania i szans kobiet i mężczyzn we</p>	<p>Przy ubieganiu się o wsparcie z FE SL wnioskodawcy muszą wykazać spełnianie kryterium horyzontalnego zgodności ze standardem minimum realizacji zasady równości kobiet i mężczyzn. Standard ten został ujęty w załączniku do Wytycznych dotyczących realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027. Brak spełniania tego</p>

Zasady Europejskiego Filaru Praw Socjalnych	W jaki sposób FE SL 2021-2027 przyczynia się do ich realizacji
<p>wszystkich dziedzinach, w tym w odniesieniu do udziału w rynku pracy, warunków zatrudnienia i możliwości rozwoju kariery.</p> <p>b. Kobiety i mężczyźni mają prawo do równego wynagrodzenia za pracę o równej wartości.</p>	<p>kryterium jest wykluczający do otrzymania dofinansowania.</p>
 <p>3. Równe szanse Bez względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, każdy ma prawo do równego traktowania i równych szans w dziedzinie zatrudnienia, ochrony socjalnej, edukacji, a także dostępu do dóbr i usług dostępnych dla społeczeństwa. Należy wspierać równe szanse grup niedostatecznie reprezentowanych.</p>	<p>Przestrzeganie zasady równych szans jest obligatoryjne we wszystkich projektach FE SL 2021-2027. Odpowiednie Zapisy zawarto w Programie, a także w regulaminach naborów. W ramach FE SL wyznaczono koordynatora IZ ds. zasad równościowych, który ma czuwać nad realizacją zasad horyzontalnych w zakresie niedyskryminacji.</p>

4. Aktywne wsparcie na rzecz zatrudnienia

a. Każdy ma prawo do terminowego i dostosowanego do potrzeb wsparcia na rzecz poprawy perspektyw zatrudnienia lub prowadzenia działalności na własny rachunek. Obejmuje to prawo do otrzymania wsparcia w poszukiwaniu pracy, szkoleniu i zmianie kwalifikacji zawodowych. Każdy ma prawo do przeniesienia uprawnień do ochrony socjalnej i do szkolenia w trakcie przekwalifikowania zawodowego.

b. Młodzi ludzie mają prawo do dalszego kształcenia, przyuczenia do zawodu, stażu lub dobrej oferty zatrudnienia w ciągu 4 miesięcy od uzyskania statusu bezrobotnego lub ukończenia edukacji.

c. Osoby bezrobotne mają

FE SL 2021-2027 oferuje szeroką gamę instrumentów na rzecz zatrudnienia, jednak są one oferowane poza wsparciem z FST.

Zasady Europejskiego Filaru Praw Socjalnych	W jaki sposób FE SL 2021-2027 przyczynia się do ich realizacji
<p>prawo do ciągłego i konsekwentnego wsparcia dostosowanego do ich indywidualnych potrzeb. Osoby długotrwale bezrobotne mają prawo do dogłębnej indywidualnej oceny najpóźniej do 18. miesiąca bezrobocia</p>	
<div data-bbox="203 747 381 913" data-label="Image"> </div> <p>5. Bezpieczne i elastyczne zatrudnienie</p> <p>a. Niezależnie od rodzaju i czasu trwania stosunku pracy, pracownicy mają prawo do sprawiedliwego i równego traktowania w odniesieniu do warunków pracy, dostępu do ochrony socjalnej i szkoleń. Należy wspierać przechodzenie w kierunku otwartych form zatrudnienia.</p> <p>b. Należy zapewnić pracodawcom niezbędną elastyczność, zgodnie z prawodawstwem i układami zbiorowymi, tak by mogli</p>	<p>Całokształt wsparcia finansowanego z FST w ramach FESL 2021-2027 ma na celu pomóc na wybranym obszarze dostosowywać się do zmian, także tych zachodzących w kontekście gospodarczym. W szczególności poświęcono im planowaną interwencją w Działaniu 10.20 Wsparcie na założenie działalności gospodarczej. Jest to wsparcie skierowane w pierwszej kolejności do obecnych i byłych pracowników branż górniczej i okołogórniczej, o charakterze outplacementowym, dotyczące realizacji indywidualnej ścieżki przedsiębiorczości dla uczestników projektów wraz z dotacjami na zakładanie działalności gospodarczej.</p> <p>Ma ono ograniczyć okres pozostawania poza rynkiem pracy, ułatwiając płynne przejście do nowej pracy na zasadach samozatrudnienia. W rezultacie, działania projektowe będą wspierać proces transformacji w regionie i dostosowanie do zachodzących zmian.</p>

Zasady Europejskiego Filaru Praw Socjalnych	W jaki sposób FE SL 2021-2027 przyczynia się do ich realizacji
<p>sprawnie dostosowywać się do zachodzących w kontekście gospodarczym zmian.</p> <p>c. Należy wspierać innowacyjne formy zatrudnienia, które gwarantują wysoką jakość warunków pracy. Należy zachęcać do przedsiębiorczości i samozatrudnienia. Należy ułatwić mobilność zawodową.</p> <p>d. Należy zapobiegać powstawaniu stosunków pracy prowadzących do niepewnych warunków pracy, w tym poprzez wprowadzenie zakazu nadużywania nietypowych umów o pracę. Każdy okres próbny powinien mieć rozsądny czas trwania</p>	<p>Na dzień 30.06.2024 r. nie skierowano jeszcze do realizacji żadnych projektów z tego działania, jednak w pierwszym konkursie złożono aż 38 wniosków o dofinansowanie.</p> <p>Bezpośrednie wsparcie outplacementowe przewidziano także w Działaniu 10.19, skierowanym do osób dotkniętych procesem transformacji, w szczególności obecnych i byłych pracowników branż górniczej i okołogórniczej. Osoby zagrożone zwolnieniem mogą w nim liczyć na indywidualne wsparcie w zakresie ścieżki reorientacji zawodowej. Wysoki potencjał w zapewnieniu ochrony dla pracowników ma także interwencja z Działania 10.18, w której zaprojektowano wsparcie na zasadzie redeploymentu poprzez przygotowanie pracowników do podjęcia pracy na innych stanowiskach w tym samym zakładzie pracy, w ramach procesów reorganizacji. Tym samym mimo likwidacji stanowisk zatrudnienie zostanie zachowane.</p>
 <p>6. Wynagrodzenie</p> <p>a. Pracownicy mają prawo do sprawiedliwego wynagrodzenia, które zapewnia przyzwoity</p>	<p>FE SL 2021-2027 nie jest narzędziem kreowania polityki w zakresie wynagrodzeń, w tym płacy minimalnej.</p>

Zasady Europejskiego Filaru Praw Socjalnych	W jaki sposób FE SL 2021-2027 przyczynia się do ich realizacji
---	--

poziom życia.

b. Należy zadbać o odpowiednie płace minimalne, tak by zapewnić zaspokojenie potrzeb pracownika i jego rodziny w świetle krajowych warunków ekonomicznych i społecznych, przy jednoczesnym zapewnieniu dostępu do zatrudnienia i motywacji do poszukiwania pracy. Należy zapobiegać ubóstwu pracujących.

c. Wszystkie wynagrodzenia są ustalane w sposób przejrzysty i przewidywalny, zgodnie z praktyką krajową i z poszanowaniem autonomii partnerów społecznych.

7. Informacje o warunkach zatrudnienia i ochrona w przypadku zwolnień

a. Pracownicy mają prawo otrzymać w momencie nawiązania stosunku pracy pisemną informację o ich

Prawo pracy jest regulowane na poziomie krajowym. Jednak znaczna część interwencji z FST w ramach FESL 2021-2027 ma na celu pomóc dostosowywać się do zmian restrukturyzacyjnych także pracownikom, Przygotowano wsparcie outplacementowe w Działaniu 10.20 Wsparcie na założenie działalności gospodarczej. Jest to wsparcie skierowane w pierwszej kolejności do obecnych i byłych pracowników branż górniczej i okołogórniczej, o charakterze

Zasady Europejskiego Filaru Praw Socjalnych	W jaki sposób FE SL 2021-2027 przyczynia się do ich realizacji
<p>prawach i obowiązkach wynikających ze stosunku pracy, w tym w trakcie okresu próbnego.</p> <p>b. W przypadku zwolnienia z pracy pracownicy mają prawo do uzyskania wcześniej informacji o przyczynach takiego zwolnienia, przysługuje im również rozsądny okres wypowiedzenia. Mają oni prawo do skutecznego i bezstronnego rozstrzygnięcia sporów, a w przypadku nieuzasadnionego zwolnienia z pracy, prawo do dochodzenia roszczeń, w tym do odpowiedniej rekompensaty.</p>	<p>outplacementowym, dotyczące realizacji indywidualnej ścieżki przedsiębiorczości dla uczestników projektów wraz z dotacjami na zakładanie działalności gospodarczej.</p> <p>Ma ono ograniczyć okres pozostawania poza rynkiem pracy, ułatwiając płynne przejście do nowej pracy na zasadach samozatrudnienia.</p> <p>W rezultacie, działania projektowe będą wspierać proces transformacji w regionie i dostosowanie do zachodzących zmian.</p> <p>Na dzień 30.06.2024 t. nie skierowano jeszcze do realizacji żadnych projektów z Działania 10.20, jednak w pierwszym konkursie złożono aż 38 wniosków o dofinansowanie.</p>
 <p>8. Dialog społeczny i społeczne zaangażowanie pracowników</p> <p>a. Należy prowadzić konsultacje z partnerami społecznymi w sprawie opracowywania i wdrażania polityk gospodarczych i społecznych</p>	<p>Sposób wprowadzania polityk gospodarczych i społecznych jest poza obszarem oddziaływania FE SL 2021-2027. Kwestie działań podejmowanych w sytuacji potencjalnych transferów, restrukturyzacji oraz łączenia przedsiębiorstw, a także zwolnień grupowych są jednak przedmiotem interwencji w osi X FE SL 2021-2027. W ramach Działania FESL.10.22 Regionalne Obserwatorium Procesu Transformacji – FST przewidziano możliwość wzmocnienia umiejętności i zdolności</p>

Zasady Europejskiego Filaru Praw Socjalnych	W jaki sposób FE SL 2021-2027 przyczynia się do ich realizacji
<p>oraz polityk zatrudnienia zgodnie z praktykami krajowymi. Należy ich zachęcać do negocjowania i zawierania układów zbiorowych w sprawach, które ich dotyczą, z poszanowaniem ich autonomii i prawa do podejmowania działań zbiorowych.</p> <p>W stosownych przypadkach porozumienia zawarte między partnerami społecznymi są wdrażane na szczeblu Unii i jej państw członkowskich.</p> <p>b. Pracownicy lub ich przedstawiciele mają prawo do uzyskiwania informacji i wyrażania swojej opinii w odpowiednim czasie w dotyczących ich kwestiach, w szczególności w odniesieniu do transferów, restrukturyzacji oraz łączenia przedsiębiorstw, a także zwolnień grupowych.</p> <p>c. Zachęca się do wspierania zwiększonej zdolności partnerów społecznych do propagowania dialogu społecznego</p>	<p>społecznych i zarządczych dla przeprowadzenia sprawiedliwej transformacji w województwie śląskim, poprzez zwiększenie potencjału instytucjonalnego w regionie, budowę kompleksowego systemu monitorowania procesów transformacyjnych oraz wielopoziomową współpracę i dialog wszystkich zainteresowanych i zaangażowanych stron. Z kolei Działanie 10.24 Włączenie społeczne - wzmocnienie procesu sprawiedliwej transformacji umożliwia realizację projektów w mających na celu zwiększenie poziomu aktywności społeczności uczestniczących w procesie sprawiedliwej transformacji. W zakresie dostępnych działań zapisano projekty na rzecz zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego w proces transformacji regionu ze szczególnym uwzględnieniem roli kobiet, a uzupełniając także wzmocnienie potencjału podmiotów III sektora działających na obszarze i na rzecz transformacji poprzez podnoszenie kwalifikacji i kompetencji członków organizacji, wolontariuszy i obywateli pracujących na rzecz NGO, wsparcie rozwoju instytucjonalnego, działania świadomościowe i promocja idei społeczeństwa obywatelskiego w środowisku lokalnym. W tym zakresie interwencja przyczynia się do zwiększonej zdolności partnerów społecznych do</p>

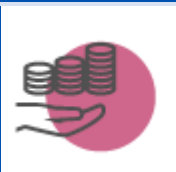
Zasady Europejskiego Filaru Praw Socjalnych	W jaki sposób FE SL 2021-2027 przyczynia się do ich realizacji
 <p data-bbox="203 604 690 1402">9. Równowaga między życiem zawodowym a prywatnym Rodzice oraz osoby pełniące obowiązki opiekunów mają prawo do odpowiednich urlopów, elastycznej organizacji pracy oraz dostępu do usług w zakresie opieki. Kobiety i mężczyźni mają równy dostęp do specjalnych urlopów służących wypełnianiu obowiązków w zakresie opieki oraz należy zachęcać ich do korzystania z takich urlopów w racjonalny sposób.</p>	<p data-bbox="727 302 1274 394">propagowania dialogu społecznego na obszarach objętych transformacją.</p> <p data-bbox="727 415 1414 1444">W Priorytecie X FE SL 2021-2027 przewidziano możliwość realizacji działań uzupełniających, promujących równowagę między życiem zawodowym a prywatnym, obejmujących opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i dziećmi, w tym zatrudnienie niań oraz opiekunek/-ów. Jest to w zakresie możliwych do wdrożenia operacji w projektach typu 1 z Działania 10.24 Włączenie społeczne - wzmocnienie procesu sprawiedliwej transformacji jako działanie o charakterze fakultatywnym, stanowiące dodatkową formę wsparcia zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami uczestników. Są to projekty na rzecz mieszkańców i obszarów uczestniczących w procesie sprawiedliwej transformacji. Z uwagi na uzupełniający charakter tej formy wsparcia, nie można określić czy i w jakim zakresie będzie ona stosowana w uruchamianych projektach.</p>
 <p data-bbox="203 1711 690 1858">10. Zdrowe, bezpieczne i dobrze dostosowane środowisko pracy oraz ochrona danych</p>	<p data-bbox="727 1522 1414 1885">W Priorytecie X FE SL 2021-2027 nie przewidziano interwencji bezpośrednio mającej oddziaływać na warunki pracy i ochronę danych pracowników. Niemniej wsparcie z FST ma na celu także modernizację rynków pracy obszarów transformacji górniczej rozumianą jako tworzenie trwałych i atrakcyjnych miejsc pracy. Wsparcie</p>

Zasady Europejskiego Filaru Praw Socjalnych	W jaki sposób FE SL 2021-2027 przyczynia się do ich realizacji
<p>a. Pracownicy mają prawo do wysokiego poziomu ochrony zdrowia i bezpieczeństwa w miejscu pracy.</p> <p>b. Pracownicy mają prawo do środowiska pracy dostosowanego do ich potrzeb zawodowych i które pozwala im przedłużyć okres ich uczestnictwa w rynku pracy.</p> <p>c. Pracownicy mają prawo do ochrony swoich danych osobowych w kontekście zatrudnienia</p>	<p>zostało skierowane do przedsiębiorstw, które odczują skutki transformacji gospodarczej, społecznej i środowiskowej województwa śląskiego, spowodowanej zamykaniem kopalń węgla kamiennego i odejściem od energetyki konwencjonalnej. Zamknięcie tych przedsiębiorstw spowodowałoby kłopoty społeczno-gospodarcze dla społeczności lokalnych, w tym utratę zatrudnienia dotychczasowych pracowników. Podmioty, którym udzielone zostało wsparcie, zobowiązane są do utrzymania i utworzenia miejsc pracy. W realizacji jest już 7 przedsięwzięć z tego działania. Beneficjenci deklarowali we wnioskach o dofinansowanie utrzymanie dotychczasowych miejsc pracy, a także tworzenie nowych. Według danych z LSI beneficjenci zadeklarowali utrzymanie przynajmniej 483 miejsc pracy dzięki wsparciu dużych przedsiębiorstw w Działaniu 10.4, a także utworzenie kolejnych 127. Przynajmniej 849 etatów ma powstać w całym Priorytecie X dzięki interwencji w skierowanej na wsparcie MŚP (529 EPC) i dużych przedsiębiorstw (127 EPC) na rzecz transformacji oraz w ramach działań skierowanych na ponowne wykorzystanie terenów przemysłowych, zdewastowanych,</p>

Zasady Europejskiego Filaru Praw Socjalnych	W jaki sposób FE SL 2021-2027 przyczynia się do ich realizacji
	zdegradowanych na cele rozwojowe regionu (33 EPC) ¹ .
 <p>11. Opieka nad dziećmi i wsparcie dla dzieci a. Dzieci mają prawo do wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem, które charakteryzują się dobrą jakością i przystępną ceną. b. Dzieci mają prawo do ochrony przed ubóstwem. Dzieci ze środowisk znajdujących się w niekorzystnej sytuacji mają prawo do szczególnych środków służących zwiększeniu równości szans.</p>	<p>W Priorytecie X FE SL 2021-2027 nie przewidziano wsparcia opieki przedszkolnej. Taką interwencją zaplanowano w Priorytecie VI i VIII. Ponadto, zgodnie z przyjętą linią demarkacyjną, interwencja w zakresie opieki nad dziećmi i wspieraniu równowagi między życiem prywatnym i zawodowym będzie wdrażana na poziomie krajowym, poza FE SL 2021-2027.</p>
 <p>12. Ochrona socjalna Bez względu na rodzaj i czas trwania ich stosunku pracy,</p>	<p>Ochrona socjalna, rozumiana jako ubezpieczenie społeczne, nie znajduje się w gestii programów operacyjnych, a jest regulowana na poziomie krajowym w odpowiednich aktach prawnych.</p>

¹ Szacunki na podstawie różnicy między wartością bazową i docelową wskaźnika Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach (RCR001) we wnioskach o dofinansowanie o statusie umowy podpisanej.

Zasady Europejskiego Filaru Praw Socjalnych	W jaki sposób FE SL 2021-2027 przyczynia się do ich realizacji
<p>pracownicy i, w porównywalnych warunkach, osoby samozatrudnione, mają prawo do odpowiedniej ochrony socjalnej.</p>	
<div data-bbox="203 583 381 745" data-label="Image"> </div> <p>13. Świadczenia dla bezrobotnych</p> <p>Osoby bezrobotne mają prawo do odpowiedniego wsparcia w zakresie aktywizacji ze strony publicznych służb zatrudnienia służącego (re-) integracji na rynku pracy i do właściwych świadczeń dla bezrobotnych otrzymywanych przez rozsądny czas, odpowiednio do płaconych przez nich składek i zgodnie z krajowymi zasadami kwalifikowalności. Tego rodzaju świadczenia nie powinny stanowić czynnika zniechęcającego do szybkiego powrotu do zatrudnienia.</p>	<p>W FE SL 2021-2027 przewidziano instrumenty aktywizacyjne i integracyjne skierowane do osób pozostających bez pracy, jednak są one wdrażane w Priorytecie V.</p>

14. Minimalny dochód

Każdy, kto nie dysponuje wystarczającymi zasobami, ma prawo do odpowiedniego dochodu minimalnego zapewniającego godne życie na wszystkich jego etapach oraz skuteczny dostęp do towarów i usług wspierających.

W przypadku osób zdolnych do pracy świadczenia związane z dochodem minimalnym powinny być powiązane z zachętami do (ponownego) włączenia się do rynku pracy

Zasady ustalania wysokości minimalnego dochodu nie znajdują się w gestii ani IZ ani programów operacyjnych.

15. Świadczenie emerytalne i renty

a. Pracownicy i osoby pracujące na własny rachunek przechodzące na emeryturę mają prawo do emerytury proporcjonalnej do ich składek oraz zapewniającej odpowiedni dochód. Kobiety i mężczyźni mają równe szanse

Ustalenia w sprawie zasad przyznawania oraz wysokości emerytur i rent nie znajdują się w gestii programów operacyjnych. Natomiast przedłużenie aktywności zawodowej dzięki projektom z FE SL 2021-2027 może w przyszłości przyczynić się do zwiększenia rent i emerytur poszczególnych osób poprzez zwiększenie ich okresów składkowych.

Zasady Europejskiego Filaru Praw Socjalnych	W jaki sposób FE SL 2021-2027 przyczynia się do ich realizacji
<p>w odniesieniu do nabywania praw emerytalnych.</p> <p>b. Każdy człowiek w podeszłym wieku ma prawo do posiadania środków umożliwiających godne życie.</p>	
 <p>16. Opieka zdrowotna Każdy ma prawo do szybkiego dostępu do przystępnej cenowo, prewencyjnej i objawowej opieki zdrowotnej dobrej jakości.</p>	<p>Na poprawę dostępu do ochrony zdrowia alokowano w FE SL 2021-2027 środki w Priorytetach VII i VIII. W Priorytecie X takiej interwencji nie zaplanowano.</p>
 <p>17. Integracja osób niepełnosprawnych Osoby niepełnosprawne mają prawo do otrzymania wsparcia dochodu, które zapewnia godne życie, usług, które pozwolą im na uczestnictwo w rynku pracy i w życiu społecznym, a także do środowiska pracy dostosowanego do ich potrzeb.</p>	<p>Wsparcie osób z niepełnosprawnościami jest realizowane w FE SL 2021-2027 na trzech poziomach:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Projekty skierowane do osób z niepełnosprawnościami • Projekty, w których premiuje i monitoruje się udział osób z niepełnosprawnościami • Projekty, w których wprowadzane są udogodnienia dla osób z niepełnosprawnościami jako obowiązkowe elementy uzupełniające <p>Odnosnie projektów bezpośrednio skierowanych do osób z niepełnosprawnościami, to można zaliczyć do nich inicjatywy spoza Priorytetu X.</p>

Natomiast w zakresie zrównoważonej mobilności, przy projektowaniu i wdrażaniu projektów należy obligatoryjnie podjąć działania na rzecz wyrównywania szans oraz przeciwdziałania dyskryminacji w dostępie do infrastruktury i usług transportu miejskiego, w szczególności dla osób z niepełnosprawnościami. (Działania 10.12 i 10.15).

Ponadto konieczne jest stosowanie racjonalnych usprawnień oraz dostosowanie obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami we wszystkich wdrażanych działaniach. W ramach FST na podstawie już podpisanych umów planuje się osiągnąć następujące wskaźniki w tym zakresie:

- Liczba projektów, w których sfinansowano koszty racjonalnych usprawnień dla osób z niepełnosprawnościami – 17 szt.
- Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami – 84 szt.

18. Opieka długoterminowa
Każdy ma prawo do
przystępnych cenowo i dobrej

Co do zasady, opieka długoterminowa nie należy do wyróżnionych obszarów wsparcia Priorytetu X FE SL 2021-27. Natomiast w ramach Działania 10.24 Włączenie społeczne – wzmocnienie procesu sprawiedliwej transformacji przewidziano możliwość finansowania projektów promujących

Zasady Europejskiego Filaru Praw Socjalnych	W jaki sposób FE SL 2021-2027 przyczynia się do ich realizacji
<p>jakości usług opieki długoterminowej, w szczególności opieki w domu i usług środowiskowych.</p>	<p>równowagę między życiem zawodowym a prywatnym, obejmujących opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, w tym zatrudnienie opiekunek/-ów. Działanie ma to jednak charakter uzupełniający, jako dodatkowa forma wsparcia zgodnie ze zidentyfikowanymi potrzebami uczestników.</p>
<div data-bbox="203 747 381 913" data-label="Image"> </div> <p>19. Mieszkalnictwo i pomoc dla bezdomnych</p> <p>a. Należy zapewnić osobom potrzebującym dostęp do mieszkań socjalnych lub pomocy mieszkaniowej dobrej jakości.</p> <p>b. Osoby znajdujące się w trudnej sytuacji mają prawo do odpowiedniej pomocy i ochrony przed przymusową eksmisją.</p> <p>c. Osoby bezdomne otrzymują odpowiednie schronienie oraz świadczone są na ich rzecz usługi służące promowaniu ich integracji społecznej.</p>	<p>Osoby w kryzysie bezdomności lub dotknięte wykluczeniem z dostępu do mieszkań to jedna z grup objętych szczególnym wsparciem w Programie. Jednak bezpośrednio interwencja skierowana do osób pozostających bez miejsca do mieszkania jest realizowana w Priorytecie VII. Natomiast Działanie 10.09 Ponowne wykorzystanie terenów przemysłowych, zdewastowanych, zdegradowanych na cele rozwojowe regionu umożliwi na terenach objętych projektami tworzenie mieszkań o najmie socjalnym, wspomaganych i chronionych, o ile realizują one przypisane im cele społeczne. Spośród 10 projektów będących już w realizacji żaden jednak nie przewiduje tworzenia takich placówek.</p>

20. Dostęp do niezbędnych usług

Każdy ma prawo dostępu do podstawowych usług dobrej jakości, w tym wody, urządzeń sanitarnych, energii, transportu, usług finansowych i usług łączności cyfrowej. Osoby potrzebujące otrzymają wsparcie w zakresie dostępu do tych usług

Dostęp do podstawowych usług wysokiej jakości jest rozwijany dzięki wielu działaniom zaplanowanym i wdrażanym w FE SL 2021-2027, w tym także finansowanych z FST.

- Woda: w Priorytecie X nie przewidziano interwencji bezpośrednio związanej z budową wodociągów i kanalizacji. Jednak całe działanie 10.8 Poprawa stosunków wodnych na obszarze oddziaływania kopalń, może przyczynić się do poprawy jakości wody w regionie oraz przeciwdziała zmniejszeniu ilości wody w źródłach, rzekach, potokach, zbiornikach i studniach. Jeszcze nie ogłoszono naboru na projekty w tym obszarze, są one planowane do uruchomienia pod koniec 2024 r. (ZIT Centralny oraz ZIT Południowy) oraz na początku 2025 r. (ZIT Zachodni). Zatem pierwsze projekty mają szansę ruszyć około połowy 2025 r.
- Energia: Szeroki zakres wsparcia w zakresie odnawialnych źródeł energii dla mieszkańców przewidziano w Działaniu 10.6. Potencjalnie będą oni mogli skorzystać z dostępu do nowoczesnej i taniej energii m.in. dzięki projektom prosumentów zbiorowych i wirtualnych,

projektom grantowy oraz projektom parasolowym. Dotychczas zamknięte nabory dopuszczały projekty parasolowe i grantowe, więc dawały możliwość wsparcia budynków mieszkalnych.

- Transport: w tym obszarze zaplanowano wsparcie w ramach Działania 10.12 Poprawa mobilności mieszkańców regionu i spójności transportowej podregionów górniczych. Aż 31 764 706 EUR alokowano na zadania związane z poprawą mobilności mieszkańców, szczególnie poprzez zapewnienie zintegrowanego transportu publicznego o wysokiej jakości, w tym ekologicznego i zeroemisyjnego. Nowe powiązania transportowe mają zapewnić łatwiejszy dostęp do centrów rozwoju podregionów górniczych. Co do zasady, przy projektowaniu i wdrażaniu projektów należy obligatoryjnie podjąć działania na rzecz wyrównywania szans oraz przeciwdziałania dyskryminacji w dostępie do infrastruktury i usług transportu miejskiego. Zakończył się pierwszy nabór w tym działaniu, przewidziany dla projektu pn. „Zrównoważona, inteligentna mobilność – kluczem do transformacji regionu”,

realizowanego przez Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolię wraz z partnerami (etap I). Nabór przeprowadzono w procedurze niekonkurencyjnej, gdyż projekt jest wymieniony jako przedsięwzięcie priorytetowe uwzględnione w Kontrakcie Programowym dla Województwa Śląskiego w ramach programu FE SL 2021-2027. Podobną interwencję można będzie wdrażać w Działaniu 10.15 Wykorzystanie endogenicznego potencjału podregionów górniczych, w którym do wsparcia kwalifikują się typy działań związane z poprawą mobilności mieszkańców, także poprzez promocję ekologicznego i zeroemisyjnego transportu, co przyczyni się do zwiększenia dostępności do lokalnych rynków pracy dla grup dotkniętych i obciążonych procesem transformacji regionu.